

Ett kunskapslyft för barnets rättigheter 2022

Den praktiska tillämpningen av barnkonventionen på Statens medieråd

Innehåll

Ett kunskapslyft för barnets rättigheter 2022	1
Den praktiska tillämpningen av barnkonventionen på Statens medieråd ..	1
1. Inledning	3
2. Uppdraget	4
2.1 Genomförande	4
2.2 Samverkan med andra myndigheter och aktörer	5
3. Barnrättskommitténs allmänna kommentar om barn i digitala miljöer (AK25)	6
3.1 Myndighetens åtgärder rörande AK25	7
3.2 Identifiering av särskilt berörda verksamhetsdelar	8
3.3 Intern utbildning	9
3.4 Framtagande av svensk version av barn och unga-version av AK25 ..	9
3.5 Framtagande av fråga i barnrättsanalysen om AK25	9
3.6 Planering för ytterligare åtgärder rörande AK 25	10
4. Arbete med prioriterade utvecklingsområden	10
4.1 Implementering av barnrättspaketet	10
4.1.1 Barnrättspolicy	11
4.1.2 Barnrättsordlista	11
4.1.3 Barnrättsbank	12
4.1.4 Barnrättsutbildning	12
4.1.5 Barnrättsanalys	13
4.1.6 Formgivning och tryck av delar av barnrättspaketet	16
4.1.7 Framtagande av ett femte stödmaterial	16
4.2 Metodutveckling	16
4.3 Information riktad till barn	16
4.3.1 Barn- och unga-sektion på myndighetens webbplats	17
4.3.2 Myndighetsrutin för att bedöma om material som tas fram på myndigheten bör barnanpassas	18

5.	Uppföljning av påbörjade utvecklingsområden	18
5.1	Pilotprojekt om att prata med barn i tolknings- och analysarbete.....	18
5.2	Diskutera skadlig mediepåverkan utifrån relevanta artiklar i barnkonventionen	19
6.	Sammanfattning av nya identifierade utvecklingsområden med tillhörande åtgärder	20
6.1	Fortsatt implementering och utveckling av barnrättspaketet	20
6.2	Kunskapshöjande insatser	20
6.3	Framtagande av en rutin för att barnanpassa information.....	20
6.4	Framtagande av ett femte stödmaterial i barnrättspaketet.....	21
6.5	Lansering och spridning av broschyr	21
7.	Avslutande reflektion	21
	Referenser	24

1. Inledning

Statens medieråd har enligt regleringsbrevet för 2022¹ ingått i regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter, med uppdrag att:

- fortsatt analysera eventuella behov av att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen inom sitt verksamhetsområde och
- utifrån analysen, samt barnrättskommitténs allmänna kommentar om barn i digitala miljöer, identifiera utvecklingsområden att arbeta vidare med.

Uppdraget är en fortsättning på motsvarande uppdrag för 2021,² som redovisades av myndigheten i mars 2022 genom rapporten *Ett kunskapslyft för barnets rättigheter. Den praktiska tillämpningen av barnkonventionen på Statens medieråd.*³

¹ [Regleringsbrev 2022 Myndighet Statens medieråd - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

² [Regleringsbrev 2021 Myndighet Statens medieråd - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

³ [Ett kunskapslyft för barnets rättigheter \(statensmedierad.se\)](#)

I denna rapport beskrivs hur uppdraget har genomförts och hur myndigheten har arbetat med och följt upp de prioriterade utvecklingsområden som identifierades under 2021.

Francisca Benavente, barnrättsansvarig på myndigheten, har varit projektledare och tillsammans med utredaren Emma Wilén genomfört uppdraget samt skrivit rapporten. Redovisningen är beslutad av direktör Anna-Karin Lindblom. Tillförordnad chef för den operativa avdelningen Idah Klint har deltagit i beredningen av projektet och rapporten.

2. Uppdraget

2.1 Genomförande

Uppdraget *Ett kunskapslyft för barnets rättigheter*, härafter kallat *Kunskapslyftet*, har genomförts i form av ett projekt och har i huvudsak letts av en projektgrupp bestående av en projektledare en projektmedarbetare. Den barnrättsgrupp som bildades under första året av myndighetens medverkan i *Kunskapslyftet* bestående av medarbetare från samtliga verksamhetsgrenar på myndigheten har fungerat som diskussionsforum. Samtliga medarbetare på Statens medieråd har i olika grad varit involverade och delaktiga i projektet.

Arbetet med *Kunskapslyftet 2022* har till stor del handlat om att förvalta och utveckla de prioriterade utvecklingsområden som togs fram i arbetet med *Kunskapslyftet 2021*. Bland annat togs de dokument fram som idag styr barnrättsarbetet för myndigheten och finns samlade i ett barnrättspaket. Barnrättspaketet är ett stöd som ska ge alla medarbetare praktisk förståelse av vad barnrätt är och hur myndighetens arbete på området bedrivs. Paketet består av en policy och fyra stödmaterial.

Uppdraget har genomförts med vägledning från Barnombudsmannen. Representanter från Statens medieråd har deltagit på samtliga möten och temadagar som Barnombudsmannen bjudit in till inom *Kunskapslyftet* (Barnrätt i praktiken, BiP). Temadagarna har handlat om:

- Information till barn (tillsammans med tidigare BiP-myndigheter och kommunikatörer).
- Prövning av barnets bästa (tillsammans med tidigare BiP-myndigheter).

- Barnkonventionen och svensk lag (tillsammans med Barnombudsmannens juristnätverk).

2.2 Samverkan med andra myndigheter och aktörer

Samverkan med aktörer som finns runt barn, som till exempel andra myndigheter och organisationer, är viktigt för att säkerställa en helhetssyn på barns rättigheter och en framgångsfaktor för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete. Myndigheten har under året fått flera förfrågningar om att delta i sammanhang kopplade till barnrättsliga frågor och för spridning av myndighetens barnrättsliga arbete.

Nedan följer exempel på insatser som har genomförts nationellt i samverkan med andra myndigheter och aktörer.

- *Samordningsforum i Myndighetsnätverket för barn- och ungdomsfrågor.* Samordningsforumet består av generaldirektörer från de i nätverket deltagande myndigheterna. Myndigheten höll en presentation under temat *Barn och ungas delaktighet* om arbetet med barnrätt, med fokus på metodfrågor och barns deltagande.
- *Myndighetsnätverket för barn och ungdomsfrågor.* Myndigheten ingår i arbetsgruppen *Delaktighet* där myndigheten höll en presentation om arbetet med *Kunskapslyftet*.
- *Barns delaktighet internt.* I nätverket, som leds av Socialstyrelsen, ingår 35 nationella organisationer och myndigheter, som arbetar med barns delaktighet internt. På en av träffarna presenterades arbetet med den intervjustudie med barn som genomförts under året i syfte att utvärdera frågorna i myndighetens enkätstudie *Ungar & medier* (se nedan).
- *Barnrättsdagarna.* Barnrättsdagarna arrangeras av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Myndigheten deltog på ett seminarium och presenterade de senaste resultaten gällande barn, unga, medieanvändning och psykiskt välbefinnande utifrån myndighetens senaste undersökning gällande unga, medier och psykisk hälsa.⁴

⁴ [Unga, medier och psykisk ohälsa 2022 \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/unga-medier-och-psykisk-ohalsa-2022)

- *Barns rätt till information vid en samhällskris.* En konferens som anordnades av Barnombudsmannen tillsammans med samtliga länsstyrelser. Myndigheten medverkade i ett panelsamtal med temat *Barns rätt till information vid en samhällskris.*
- *Presentationer om arbetet med barnpaneler inom filmgranskningsverksamheten.* Myndigheten har vid två tillfällen presenterat arbetet med barnpaneler inom filmgranskningsverksamheten för skolbioarrangörer i Stockholms län och filmkonsulenter från landets samtliga filmregioner
- *Youth 2030 Movement.* Myndigheten deltog i ett toppmöte arrangerat av Youth 2030 Movement som är en medlemsstyrd ideell organisation som arbetar för att unga ska få ökat inflytande i samhällsutvecklingen. Ett 60-tal unga mellan 13 och 22 år från hela landet mötte beslutsfattare från riksdagen, myndigheter och ideella organisationer, för att samarbeta och hitta lösningar på utmaningar som unga identifierat som prioriterade och på hur unga kan få ökat inflytande i samhället.

3. Barnrättskommitténs allmänna kommentar om barn i digitala miljöer (AK25)

FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) tar fram så kallade allmänna kommentarer i syfte att ge vägledning i hur olika artiklar och teman i barnkonventionen ska tolkas. Barnombudsmannen översätter kommentarerna till svenska.⁵

Den allmänna kommentaren om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön (nedan kallad AK25) är kommitténs 25:e kommentar och kom i mars 2021.⁶ Syftet med AK25 är att förklara hur konventionsstaterna bör genomföra barnkonventionen med avseende på den digitala miljön, och ge vägledning om relevanta åtgärder inom bland annat lagstiftning och beslutsfattande. En förmodad bakgrund till att det ansågs behövas fördjupad

⁵ [Allmänna kommentarer \(barnombudsmannen.se\)](#)

⁶ [Allmän kommentar 25-svenska \(barnombudsmannen.se\)](#)

kunskap om barns rättigheter i digitala miljöer är att barnkonventionen, som är jämngammal med internet, helt saknar beskrivningar av hur barns rättigheter ska tillgodoses i digitala miljöer.

AK25 innehåller också en beskrivning av vad den digitala miljön omfattar, nämligen ”informations- och kommunikationsteknik, såsom digitala nätverk, innehåll, tjänster och applikationer, uppkopplade apparater och miljöer, virtuell och förstärkt verklighet, artificiell intelligens, robotteknik, automatiserade system, algoritmer och dataanalys, biometri och implantatteknik.”

Kommentaren klargör att barn har samma rättigheter i den digitala miljön som i den övriga världen. Det finns alltså inga särskilda digitala rättigheter, men för att säkra barns rätt till bland annat information, yttrandefrihet och skydd från våld på internet och i övriga digitala miljöer kan särskilda åtgärder behöva vidtas.

Den brittiska stiftelsen 5Rights Foundation⁷ bistod barnrättskommittén i arbetet med att utforma kommentaren, bland annat genom att intervjua flera hundra barn och unga mellan 11 och 17 år från 27 länder om hur de tyckte att barns rättigheter i digitala miljöer skulle beskrivas. De tog också fram en barn- och unga-version av kommentaren, rapporten *In our own words – children’s rights in the digital world*.⁸ Rapporten är skriven av och för unga och redogör för barns rättigheter i den digitala miljön på ett barnanpassat sätt. I rapporten identifierar också barnen och ungdomarna tre saker som de tycker är särskilt viktiga när det gäller barns rättigheter i digitala miljöer:

- Barn behöver och vill ha tillgång till den digitala världen.
- Regeringar bör ansvara för att skydda barns rättigheter på internet.
- Föräldrar bör få stöd för att förstå den digitala världen.

3.1 Myndighetens åtgärder rörande AK25

För att myndigheten ska kunna tillämpa den allmänna kommentaren på bästa sätt utifrån uppdrag och verksamhet har myndigheten under året vidtagit flera åtgärder. Arbetet med AK 25 har utgått från de rättigheter i barnkonventionen som bedöms som särskilt relevanta för myndighetens verksamhet utöver grundprinciperna (artiklarna 2, 3, 6 och 12). De

⁷[5Rights Foundation](#)

⁸ [In our own words- children’s rights in a digital world \(5rightsfoundation.com\)](#)

verksamhetsdelar och arbeten på myndigheten som särskilt berörs av de olika delarna i AK 25 har identifierats.

3.2 Identifiering av särskilt berörda verksamhetsdelar

Myndigheten har identifierat vilka pågående/planerade arbeten på myndigheten som särskilt berörs av de olika delarna i AK25:

Del	Ämne	Punkt som är relevant för SMR	Relevant SMR-verksamhet
I-III	Inledning, Syfte, Grundprinciper	Alla	Alla
IV	Förmågor under utveckling	Alla	Filmgranskning, MIK, skadlig mediepåverkan
V	Allmänna åtgärder för konventionsstaternas genomförande	C. Samordning	MIK, Safer Internet Centre (SIC Sverige)
		E. Databasinsamling och forskning	U&M, metodutveckling, RU rasism
VI	Medborgerliga fri- och rättigheter	A. Tillgång till information	Alla
		B. Yttrandefrihet	Alla
		C. Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet	Alla
		E. Rätt till privatliv och personlig integritet	Alla
VII	Våld mot barn	Alla	SIC, RU rasism
VIII	Familjemiljö och alternativ omvårdnad	Alla	MIK, enkät föräldraoro
IX	Barn med funktionsnedsättningar	Alla	Flickor med NPF
X	Hälsa och välfärd	Alla	Flera, t.ex. strategi psykisk hälsa
XI	Utbildning, fritid och kulturaktiviteter	A. Rätt till utbildning	MIK/valsatsning, barnanpassad information
		B. Rätt till kultur, fritid och lek	Spel, influencers
XII	Särskilda skyddsåtgärder	A. Skydd från ekonomiskt, sexuellt och andra former av utnyttjande:	SIC Sverige, influencers, flickor med NPF-
		B. Rättskipning rörande barn	Filmgranskning, SIC Sverige
XIII	Internationellt och regionalt samarbete	Alla	SIC Sverige, MIK, filmgranskning
XIV	Spridning	Alla	Kommunikation

3.3 Intern utbildning

Myndigheten har ökat sin kunskap om AK25. Det har skett dels genom extern expertis, där barnrättskonsulten Åsa Ekman ombads föreslå hur myndigheten kunde ta sig an kommentaren (se mer nedan under Barnrättsutbildning). Dels har barnrättsansvariga hållit i presentationer gällande AK25 för barnrättsgruppen vid två tillfällen respektive ett tillfälle för hela myndigheten.

3.4 Framtagande av svensk version av barn och unga-version av AK25

Utifrån barns rätt till information via massmedier (artikel 17) och statens skyldighet att informera om barns rättigheter enligt barnkonventionen (artikel 42) beslutade myndigheten att ta fram en svensk version av ovan nämnda barn och unga-version av AK25. Myndigheten inhämtade tillstånd för detta av 5Rights Foundation, lät översätta texten och bearbetade den för att vara i linje med myndighetens övriga material. Texten formgavs sedan som en broschyr för tryck, med titeln *Med våra egna ord – barns rättigheter i den digitala världen*.⁹

Broschyren lanserades i februari 2023 i samband med *Safer Internet Day* och spridning till relevanta målgrupper kommer att ske löpande.

3.5 Framtagande av fråga i barnrättsanalysen om AK25

För att påminna myndighetens medarbetare om AK25 i det löpande arbetet har en fråga kopplad till kommentaren tagits fram och infogats i myndighetens barnrättsanalys. Frågan utgår från ovan nämnda tre saker som barn och unga identifierat som särskilt viktiga i arbete som rör barns rättigheter i digitala miljöer (frågan beskrivs nedan i avsnittet om barnrättsanalysen). Den nya frågan infördes i barnrättsanalysen i januari 2023.

⁹ [Med våra egna ord - barns rättigheter i den digitala världen \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/med-vaara-egna-ord-barns-rattigheter-i-den-digitala-varlden)

3.6 Planering för ytterligare åtgärder rörande AK 25

Två ytterligare åtgärder kopplade till AK25 planeras för nästa år:

Barnrättsgruppen på myndigheten får i ansvar att när olika arbeten startar upp på myndigheten se över om någon del av AK25 är särskilt relevant för arbetet och i så fall informera den aktuella arbetsgruppen om det.

Att använda kommentaren som vägledning för att stärka barnrättsperspektivet i myndighetens samverkande arbete. I kommentaren betonas vikten av internationellt och regionalt samarbeteför att säkerställa att alla berörda parter skyddas och tillgodosers barns rättigheter i relation till den digitala miljön. I kommentaren lyfts även vikten av att sprida information och genomföra kampanjer för att höja medvetenheten om barnets rättigheter i den digitala miljön, med särskilt fokus på de aktörer vilkas agerande har direkt eller indirekt påverkan på barn.

4. Arbete med prioriterade utvecklingsområden

I myndighetens redovisning av 2021 års arbete med *Kunskapslyftet*¹⁰ beskrevs tre prioriterade utvecklingsområden som myndigheten avsåg att arbeta vidare med under 2022:

- Implementering av barnrättspaketet
- Metodutveckling
- Information riktad till barn

4.1 Implementering av barnrättspaketet

Barnrättspaketet, det vill säga Statens medieråds informations- och metodmaterial om myndighetens barnrättsliga arbete, utvecklades inom ramen för Kunskapslyftet 2021. Paketet består av en barnrättspolicy och (för närvarande) fyra stödmaterial:

- Barnrättsordlista – En samling viktiga barnrättsliga begrepp
- Barnrättsbank – Ett urval av aktörer, material och arbeten som rör barns rättigheter

¹⁰ [Ett kunskapslyft för barnets rättigheter \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/kunskapslyftet)

- Barnrättsutbildning – En rutin för att säkerställa medarbetares barnrättskompetens
- Barnrättsanalys – Myndighetens metod för att kvalitetssäkra ett arbete ur barnrättsperspektiv

Syftet med barnrättspaketet är främst att ge myndighetens medarbetare teoretisk och praktisk kunskap om barnrätt och hur Statens medieråd arbetar med barnrätt. En närmare beskrivning av barnrättspaketet finns i fjolårets rapport.¹¹

Under 2022 har flera åtgärder vidtagits för att implementera och vidareutveckla barnrättspaketet.

4.1.1 Barnrättspolicy

Syftet med barnrättspolicyn är att ge en övergripande beskrivning av hur Statens medieråd definierar och arbetar med barnrätt och barnrättsperspektiv. Policyn kan både användas internt, som stöd för medarbetare i det löpande barnrättsliga arbetet, och i externa beskrivningar av hur myndigheten arbetar med barnrätt. Policyn revideras årligen av myndighetens barnrättsansvariga och beslutas av direktören efter diskussion i ledningsgruppen.

Ledningsgruppen beslutade om revidering av barnrättspolicyn den 7 december 2022, vilket innebar att några redaktionella justeringar gjordes.

Bedömningen är att policyn fyller sin funktion som kunskapskälla/underlag vid såväl interna som externa presentationer och andra beskrivningar av myndighetens barnrättsliga arbete.

4.1.2 Barnrättsordlista

Ordlistan innehåller centrala barnrättsbegrepp och rekommendationer om hur myndigheten ska använda dem. Syftet med ordlistan är att stärka medarbetares barnrättskompetens och skapa en gemensam barnrättsterminologi för myndigheten.

Ordlistan har under året löpande fyllts på av framför allt barnrättsansvariga.

Bedömningen är att ordlistan används i begränsad omfattning av medarbetare, troligtvis för att informationen i den kan fås på annat håll, till exempel i barnrättspolicyn.

¹¹ [Ett kunskapslyft för barnets rättigheter \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se) (sid 35-38)

Barnrättsansvariga ska fortsätta att utveckla barnrättsordlistan och uppmuntra medarbetare att använda/bidra till den.

4.1.3 Barnrättsbank

I myndighetens digitala barnrättsbank samlas information om bland annat viktiga barnrättsliga aktörer, material och pågående arbeten.

Barnrättsbanken har under året löpande fyllts på av framför allt barnrättsansvariga.

Bedömningen är att barnrättsbanken används i begränsad omfattning, men att den har en viktig funktion att fylla, både som fortbildning och som underlag vid arbeten kopplade till barn och barnrätt.

Barnrättsansvariga ska fortsätta att utveckla barnrättsbanken och uppmuntra medarbetare att använda/bidra till den.

4.1.4 Barnrättsutbildning

I stödmaterialet *Barnrättsutbildning* beskrivs vilka utbildningar som myndighetens medarbetare ska få i syfte att ha relevant barnrättskompetens. Det handlar dels om en grundutbildning för nya medarbetare, dels om löpande fortbildning. Grundutbildningen är tvådelad, ges av barnrättsansvarig och ger grundläggande barnrättskunskap samt information om hur Statens medieråd arbetar med barnrätt. Fortbildning ges både internt och externt, ibland myndighetsgemensamt och ibland till en viss avdelning eller person, beroende på behov och önskemål.

Barnrättsansvariga har under året gjort återkommande utskick till samtliga medarbetare med nyhetssammanställningar av aktuella och relevanta händelser som rör barnrätt.

Barnrättsansvariga har under året genomfört grundutbildningar för fyra nya medarbetare (inklusive myndighetens nya direktör).

Barnrättsansvariga, barnrättsgruppen och övriga medarbetare har fått flera interna och externa fortbildningar under året.

Presentationer från barnrättsansvariga till myndighetens medarbetare

- En genomgång för all personal om riktlinjerna för arbetet med Kunskapslyftet under 2022 samt en fördjupning angående tillämpningen av den barnrättsanalys som togs fram under 2021. I fördjupningen ingick bland annat resonemang om innebörden av att

tillgodose samt stärka en rättighet med utgångspunkt i grundprinciperna.

- En workshop för hela myndigheten med repetition av barnrättsanalysens upplägg samt grupparbeten med praktiskt arbete med analysen inom olika projekt på myndigheten.
- En presentation med lägesbeskrivning av det barnrättsliga arbetet på myndigheten för all personal.
- En presentation av den omvärldsspaning som lett till delprojekt inom kunskapslyftet om information anpassad till barn under en planeringskonferens för hela myndigheten.

Presentationer om AK25 från barnrättsansvariga

- En längre genomgång av barnrättskommitténs allmänna kommentar 25 (AK25) för myndighetens barnrättsgrupp.
- En informationspunkt på ett personalmöte för hela myndigheten för att konkretisera innebörden av AK25 och myndighetens möjliga tillämpning av den.

Barnrättskonsulten Åsa Ekmans utbildning för barnrättsgruppen samt inspirationsföreläsning för samtliga medarbetare

En genomgång för barnrättsgruppen på myndigheten med fokus på praktiska tips i implementeringen av barnrättspaketet.

Teman som togs upp var:

- Implementering och medarbetares inställning till konventionen.
- Feedback kring barnrättspaketet.
- Exempel på åtgärder för att öka användandet av barnrättspaketet.

En föreläsning för alla medarbetare på myndigheten som en del av samtliga medarbetares barnrättsutbildning.

Teman som togs upp var:

- Myndighetens uppdrag, den statliga värdegrunden och barnrättsperspektivet.
- Barn och makt.
- Samhällets och medias syn på barn.

4.1.5 Barnrättsanalys

Barnrättsanalysen är myndighetens metod för att kvalitetssäkra arbeten som rör barn ur ett barnrättsperspektiv. Analysen utförs av ansvarig

handläggare/arbetsgrupp genom att besvara en webbenkät. Barnrättsanalysen har under 2022 bestått av två delar:

- Del 1 (Screening) görs när ett arbete som kan vara relevant ur barnrättsperspektiv ska påbörjas och som visar om en fortsatt analys behövs.
- Del 2 (Planering) görs när de arbeten som genom screeningen har identifierats som relevanta ska planeras.

Framtagande av del 3 av analysen

Under hösten 2022 har den tredje och sista delen av barnrättsanalysen (Utvärdering) tagits fram och lagts in i webbenkäten. Del 3 ska göras när ett arbete har avslutats och ska utvärderas. Del 3 började tillämpas den 1 januari 2023.

Del av projektplanen

För att påminna medarbetare om att utföra analysen har den lagts in i myndighetens projektplan/uppdagsplan, som fylls i när ett arbete påbörjas.

Nya frågor om barns rättigheter i digitala miljöer/på internet

För att kvalitetssäkra myndighetsarbete som rör barns rättigheter i digitala miljöer/på internet har två frågor tagits fram för att föras in i barnrättsanalysen.

Den första frågan är kopplad till AK25 och tar sikte på de tre saker som barn och unga identifierat som särskilt viktigt att beakta i arbete som rör digitala miljöer (se ovan):

Ange den/de aspekter som är särskilt relevanta för det aktuella arbetet.

- Barns behov av/rätt till tillgång till den digitala världen
- Statens ansvar för att skydda barns rättigheter på nätet
- Stöd till föräldrar för att förstå den digitala världen

Frågan om AK25 infogades i analysen (del 2 och 3) i januari 2023.

Den andra frågan är knuten till EU:s nya strategi för ett bättre internet för barn, den så kallade BIK+-strategin.¹² Strategin syftar till att säkerställa att barn skyddas, respekteras och ges egenmakt på internet. BIK+ är ett vägledande dokument för myndighetens uppdrag att driva Sveriges Safer Internet Centre (SIC Sverige),¹³ men kan vara användbar i allt arbete som

¹² [The new European strategy for a better internet for kids \(BIK+\)](#)

¹³ [Safer Internet Centre - Statens medieråd](#)

rör barn och internet. I strategin formuleras tre målområden, så kallade pelare¹⁴, och det är dem som frågan knyter an till:

Ange den/de pelare i BIK-strategin som är relevanta för det aktuella arbetet.

- Säkra digitala upplevelser (pelare 1)
- Digital egenmakt (pelare 2)
- Aktivt deltagande (pelare 3)

Frågan om BIK-strategin infogades i analysen (del 2 och 3) i januari 2023.

Stöd vid genomförande av barnrättsanalysen

Barnrättsansvariga har löpande gett medarbetare stöd vid genomförande av barnrättsanalysen.

Genomförda barnrättsanalyser 2022

Det har genomförts 17 screeningar (del 1) under året. Projekten är både externa och interna. Till exempel finns projekt som lämnar myndigheten i form av en rapport, särskilda regeringsuppdrag, lansering av rapport och de metodutvecklingsprojekt som genomförts för att öka barns delaktighet i det interna arbetet. I 17 procent av screeningarna uppgavs att barn är direkt målgrupp för arbetet.

14 screeningar gav resultat för fortsatt analys och i dessa projekt har även planeringsdelen (del 2) av analysen genomförts. I samtliga planeringar gjordes bedömningen att arbetet kunde genomföras i enlighet med myndighetens barnsyn, att det finns internt material på myndigheten som rör barn/barnrätt som kan vara till nytta i arbetet och att projekten tillgodoser grundprinciperna. I 11 planeringar har andra artiklar (utöver grundprinciperna) lyfts fram som relevanta för arbetet.

¹⁴ De tre pelarna i BIK+ är: **1. Säkra digitala upplevelser.** Barn ska skyddas från skadliga och olagliga innehåll, beteenden, kontakter och konsumentrisker på internet. Barns välbefinnande på nätet ska förbättras genom en säker, åldersanpassad digital miljö som skapats utifrån barnets bästa. **2. Digital egenmakt.** Barn ska få de färdigheter och kompetenser de behöver för att göra sunda val och uttrycka sig på ett säkert och ansvarsfullt sätt i den digitala miljön. **3. Aktivt deltagande.** Barn ska ges inflytande i utformningen av den digitala miljön, genom deltagande i verksamheter för att främja innovativa, kreativa och säkra digitala upplevelser.

4.1.6 Formgivning och tryck av delar av barnrättspaketet

I november beslutades att myndigheten skulle formge och trycka delar av barnrättspaketet, i syfte att göra materialet mer lättillgängligt för såväl myndighetens medarbetare som externa aktörer som är intresserade av myndighetens barnrättsliga arbete. En broschyr innehållande en beskrivning av barnrättspaketet, barnrättspolicyn samt de två informationstexterna *Om barnrättsanalysen* och *Att arbeta med grundprinciperna* formges med hjälp av en formgivningsbyrå.

Broschyren kommer att tryckas under 2023 och delas ut till medarbetare och intresserade aktörer under året.

4.1.7 Framtagande av ett femte stödmaterial

Myndigheten planerade att ta fram ett femte stödmaterial i barnrättspaketet under året, en rutin för barns medverkande i myndighetens arbete. Arbetet påbörjades men hann inte avslutas under 2022.

Rutinen kommer att färdigställas under 2023.

4.2 Metodutveckling

Myndighetens har under året genomfört en intervjustudie med barn som har för avsikt att analysera hur barn och unga tolkar begrepp och frågeställningar som förekommer i myndighetens enkätundersökning *Ungar & medier*. Sex skolklasser med elever i åldrarna 9 till och med 16 år har intervjuats. Syftet med en sådan undersökning är att kontrollera frågornas funktion och stärka enkätundersökningens validitet inför kommande datainsamlingar. Studien föregicks av en etikprövning som godkändes under året av Etikprövningsmyndigheten. Resultaten från studien förväntas stärka både validiteten och reliabiliteten i de frågor som Statens medieråd ställer till barn och unga i *Ungar & medier*. På så sätt kan resultaten bidra med nya insikter om barn och ungas språk och förståelse av medielandskapet. Resultaten kommer därmed utgöra ett viktigt bidrag till arbetet med att säkerställa frågornas funktion och fortsatt utveckling av enkäten. Resultaten kommer att sammanställas under 2023.

4.3 Information riktad till barn

Utifrån barns rätt till information via massmedier (artikel 17) och statens skyldighet att informera om barns rättigheter enligt barnkonventionen (artikel 42) beslutades att myndigheten skulle ta fram

- en barn- och unga-sektion på myndighetens webbplats och
- en myndighetsrutin för att bedöma om material som tas fram på myndigheten bör barnanpassas.

4.3.1 Barn- och unga-sektion på myndighetens webbplats

I detta arbete samarbetade barnrättsansvarig med en av myndighetens kommunikatörer.

Syftet med barn och unga-sektionen är att skapa en tydlig och samlad ingång på myndighetens webbplats till sådan information som bedömts som relevant för, och anpassats till barn och unga.

Målgrupp för sektionen bestämdes till barn i mellan- och högstadiet (10–15 år).

Barn och unga-sidorna ska löpande utvecklas, men i detta första skede bedömdes att det var mest relevant att göra en övergripande beskrivning av myndighetens uppdrag och närmare beskrivningar av filmgranskningen och annan kärnverksamhet, samt sådan verksamhet som är särskilt relevant för barn. Avsnitten som togs fram var:

- Det här är Statens medieråd
- Åldersgränser på bio
- Medie- och informations-kunnighet (MIK)
- Du har rättigheter som barn
- Stöd för dig som utsatts på nätet
- Skydda dig på internet
- Upphovsrätt: Vad är okej att dela?
- Får föräldrar dela vad som helst om dig?
- Lär dig mer genom spel
- Komma i kontakt med oss

Innehållet på sidorna består av nyskrivna texter, bearbetningar av texter från den övriga webbplatsen av och länkar/ hänvisningar.

Sektionen lanserades på barnkonventionens dag den 20 november 2022 och nås här: [För barn och unga - Statens medieråd](#)

Delar av materialet utvecklas redan för att nå fler barn. Till exempel är de barnanpassade texterna om upphovsrätt även teckenspråkstolkade och i planeringen för 2023 ligger att översätta dem till engelska och arabiska.

Barn och unga-sektionen kommer löpande att förvaltas och utvecklas, främst av myndighetens barnrättsansvarige och kommunikatör.

4.3.2 Myndighetsrutin för att bedöma om material som tas fram på myndigheten bör barnanpassas

Arbetet med att ta fram en myndighetsrutin för att bedöma huruvida material som tas fram på myndigheten bör anpassas till barn påbörjades hösten 2022, men hann inte slutföras under verksamhetsåret 2022.

Arbetet kommer att fortsätta under 2023.

5. Uppföljning av påbörjade utvecklingsområden

I myndighetens redovisning av 2021 års Kunskapslyft¹⁵ beskrevs att myndigheten under 2022 skulle följa upp två utvecklingsområden där arbetet hade påbörjats under året:

- Pilotprojekt om att prata med barn i tolknings- och analysarbete
- Diskutera skadlig mediepåverkan utifrån relevanta artiklar i barnkonventionen

5.1 Pilotprojekt om att prata med barn i tolknings- och analysarbete

Filmgranskarna på myndigheten skrev under 2022 en intern rapport¹⁶ om det pilotprojekt som genomfördes under 2021 med syfte att tillvarata barns synpunkter på resultatet av den barnpanelsrapport¹⁷ som lanserades under året. Syftet var även att testa om barnpanelerna är en bra metod för att använda i tolknings- och analysarbete inom myndigheten samt inför framtida barnpaneler.

Rapporten innehåller en sammanställning av de intervjuer med fyra klasser i år 7, drygt 100 elever, och den enkät som skickades ut digitalt ett par dagar

¹⁵ [Ett kunskapslyft för barnets rättigheter \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/nyheter/2022/03/ett-kunskapslyft-for-barnets-rattigheter)

¹⁶ [Pilotprojekt Barn, film och åldersgränser \(Statens medieråd\)](https://www.statensmedierad.se/nyheter/2022/03/pilotprojekt-barn-film-och-aldersgranser)

¹⁷ [Barn, film och åldersgränser \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/nyheter/2022/03/barn-film-och-aldersgranser)

efter besöket och besvarades av 75 elever. Intervjuerna var indelade i fyra teman

- Strategier för att hantera rädsla och obehag
- Konkretisera rädsla obehag och oro
- Vad barn tänker att vuxna tänker om film
- Synpunkter om paneler som metod

Inom ramen för projektet ingick också att undersöka om barnpaneler skulle kunna användas i andra delar av myndighetens verksamhet. Den analytiker som var knuten till projektet har genomfört en intervjustudie med barn för att testa frågeställningarna i myndighetens återkommande enkätundersökning *Ungar & medier* (se ovan).

Utifrån intervjustudien har myndigheten nu erfarenhet av att prata med barn och tillvarata deras erfarenheter både *inför* ett arbete som rör barn (intervjustudien) och *efter* ett genomfört arbete som rör barn (pilotprojektet). Förhoppningsvis kommer dessa erfarenheter att kunna bidra till att öka barns deltagande i myndighetens arbetsprocesser framöver.

5.2 Diskutera skadlig mediepåverkan utifrån relevanta artiklar i barnkonventionen

Ett av Statens medieråds huvuduppdrag är att skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan. Myndigheten arbetar kontinuerligt med att fördjupa kunskapen om detta komplexa ämne. I Statens medieråds rapport *Vad är skadlig mediepåverkan?*¹⁸ från 2016 gjordes ett försök att kategorisera och diskutera vetenskapliga rön om skadlig mediepåverkan. Statens medieråd såg under 2021 över 2016 års rapport. Den nya analysen innehåller bland annat en diskussion om de etiska problemen med forskning som omfattar att minderåriga utsätts för skadliga eller potentiellt skadliga medier, svårigheten att fastställa kausala samband mellan medieanvändning och skada samt svårigheten att definiera begreppet medier i en digital och snabbt föränderlig värld. Slutligen innehåller analysen en diskussion om hur begreppet skadlig mediepåverkan är relaterat till barnkonventionen (särskilt artiklarna 3,13,17 och 17e).

Myndigheten planerar, inom ramen för Safer Internet Centre, att tillvarata barns och ungas egna tankar om vad skadlig mediepåverkan kan vara och

¹⁸ [Vad är skadlig mediepåverkan? \(statensmedierad.se\)](https://www.statensmedierad.se/rapporter-och-utredningar/vad-ar-skadlig-mediepaeverkan/)

undersöka om och hur barnens uppfattningar bekräftar och/eller nyanserar myndighetens uppfattning om vad som räknas som skadlig mediepåverkan.

6. Sammanfattning av nya identifierade utvecklingsområden med tillhörande åtgärder

6.1 Fortsatt implementering och utveckling av barnrättspaketet

Myndigheten har för avsikt att fortsatt implementera och utveckla myndighetens barnrättspaket. Till exempel kommer den nya delen och de nya frågorna som togs fram under 2022 i barnrättsanalysen att börja användas och följas upp. Barnrättsbanken och barnrättsordlistan ska fortsatt utvecklas och medarbetare uppmantras att använda och bidra till dem.

6.2 Kunskapshöjande insatser

Myndigheten har för avsikt att genomföra kunskapshöjande insatser som bland annat spridningen av den allmänna kommentaren 25. Kommentaren kan till exempel komma att användas som vägledning i myndighetens samverkande arbete. Myndighetens barnrättsgrupp kommer att ges särskilt ansvar för att identifiera relevanta delar i kommentaren för myndighetens olika uppdrag.

6.3 Framtagande av en rutin för att barnanpassa information

Myndigheten har för avsikt att slutföra det påbörjade arbetet med att ta fram en myndighetsrutin för att bedöma huruvida material som tas fram på myndigheten bör anpassas till barn. Barn och unga-sektionen på myndighetens webbplats kommer löpande att förvaltas och utvecklas.

6.4 Framtagande av ett femte stödmaterial i barnrättspaketet

Myndigheten har för avsikt att slutföra det påbörjade arbetet med ett femte stödmaterial i barnrättspaketet i form av en rutin för när barn medverkar i myndighetens arbete.

6.5 Lansering och spridning av broschyr

Myndigheten har för avsikt att lansera broschyren *Med våra egna ord – barns rättigheter i den digitala världen* i samband med Safer Internet Day den 7 februari 2023. Spridning av broschyren till relevanta målgrupper kommer att ske löpande under året.

7. Avslutande reflektion

Under de två år som myndigheten arbetat med *Kunskapslyftet för barnets rättigheter* har barnrättsperspektivet kunnat kopplas till flera av myndighetens verksamhets- och kunskapsområden.

Uppdraget har bidragit till en kvalitetshöjning av myndighetens verksamhet till exempel genom att höja och stärka kompetensen hos medarbetarna så att förutsättningarna för att barnkonventionen får genomslag i praktiken stärkts.

Ytterligare steg har tagits i att konkretisera och presentera förhållandet mellan myndighetens uppdrag och artiklar i barnkonventionen i implementeringen av det barnrättspaket som tagits fram. Då myndighetens uppdrag enligt instruktionen ytterst syftar till att stärka och skydda barn och unga, bedömer myndigheten att ett tydligare genomslag för barnets rättigheter också bidrar till bättre måluppfyllelse i förhållande till myndighetens övergripande uppdrag.

Även arbetet med de barnrättsanalyser som gjorts inom olika projekt för att kvalitetssäkra arbetet ur ett barnrättsperspektiv har lett till ökad kunskap, engagemang och eftertanke hos myndighetens medarbetare.

Det kan vara värt att påpeka att Statens medieråds barnrättsanalys har en ambitiös ansats, då den tar ett helhetsgrepp på barnrättsligt arbete: Dels ska analysen göras både när ett arbete ska startas upp och när det ska utvärderas, dels innehåller analysen frågor kopplade till hela barnkonventionen.

I samband med arbetet att tillämpa barnrättsperspektivet i praktiken har praktiska, etiska och juridiska frågor lyfts fram som fört med sig nya utvecklingsbehov. Även kopplingen till barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 25 har varit en vägledning och bidragit till att konkretisera barnrättsfrågorna inom myndighetens område och då specifikt om hur barns rättigheter ska tillgodoses i digitala miljöer.

Myndigheten har också fortsatt fått förfrågningar om att delta i sammanhang kopplade till barnrättsliga frågor och för spridning av myndighetens barnrättsarbete.

Genom att lyfta fram barnrättsperspektivet i sina arbetsprocesser kan Statens medieråd bidra till att perspektivet får ett stärkt genomslag i de samarbeten och den samverkan som myndigheten deltar i. Ett exempel är arbetet inom regeringsuppdraget att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention där sambandet mellan användningen av sociala medier och psykisk ohälsa kan diskuteras ur ett barnrättsperspektiv.

Även myndighetens arbete med barnrättsorganisationerna Bris och ECPAT (från och med 2023), som tillsammans driver Sveriges Safer Internet Centre, har öppnat upp för ett barnrättsligt samarbete i frågor som rör barn och ungas trygghet på nätet.

Arbetet med *Kunskapslyftet* kan bedömas ha bidragit till ett stärkt genomslag för barnets rättigheter på flera sätt. I myndighetens undersökning *Ungar & medier* från 2021 svarade barn mellan 9 och 18 år att de hade stort förtroende för myndigheter under coronapandemin. Den tilliten är värd att tillvarata genom att säkerställa barns rätt till information inte bara vid en samhällskris utan även i frågor som, för myndighetens del, rör deras (medie)vardag vilket kan bidra till medvetna och informerade val i deras deltagande i exempelvis digitala miljöer.

Årets arbete med *Kunskapslyftet* har präglats av arbetet med barnrättskommitténs senaste allmänna kommentar (AK25) vilket bland annat har lett till att myndigheten utvecklat sitt arbete med att rikta och anpassa information till barn både om myndighetens arbete och om deras rättigheter enligt barnkonventionen. Först när barn har kännedom om sina rättigheter kan de vara delaktiga i att förverkliga dem.

Extern kommunikation med målgruppsanpassad information om frågor som rör barn och unga i deras medievardag i den nya barn- och unga-sektionen på myndighetens webbplats är ett steg i det arbetet. Även översättningen av barn- och ungaversionen av AK 25 bidrar till att förmedla anpassad

information om rättigheterna i digitala miljöer till barn utifrån deras olika förutsättningar och behov.

En förutsättning för arbetet med *Kunskapslyftet* har varit att samtliga medarbetare och ledningsgruppen på ett eller annat sätt varit involverade i arbetet och att strategiska beslut har fattats i ledningsgruppen som till exempel fastställande av reviderad policy för barnrättsperspektivet, införande av nya frågor i barnrättsanalys, införande av barnrättsanalys i projektplaner samt kompetensutvecklande insatser.

Ytterligare incitament för att säkra och förvalta barnrättsarbetet på myndigheten är att myndigheten, i 2023 års regleringsbrev¹⁹, har fått uppdraget att fortsatt redovisa resultat av arbetet med kunskapslyftet för barnets rättigheter. I redovisningen ska det framgå hur de utvecklingsområden som identifierats har tagits omhand i myndighetens verksamhet och de resultat som uppnåtts.

Statens medieråd planeras från 1 januari 2024 inordnas i myndigheten för Press radio och tv.²⁰ Myndigheten har i sitt remissyttrande över utredningsförslaget till inordnande (Ds 2022:17)²¹ poängterat att myndighetens barnrättsliga fokus samt uppdraget att tillvarata barn och ungas erfarenheter är några aspekter som tydligt behöver lyftas fram i den sammanslagna myndighetens instruktion för att säkerställa att myndighetens expertis i dessa frågor säkerställs på sikt.

¹⁹ [Regleringsbrev för budgetåret 2023 Statens medieråd \(esv.se\)](#)

²⁰ Uppdrag till Statens medieråd att förbereda överföring av uppgifter till Myndigheten för press, radio och tv samt förbereda en avveckling av myndigheten (Ku2023/00116), [Pressmeddelande \(regeringen.se\)](#)

²¹ [Yttrande över Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv \(Ds 2022:17\) \(Ku2022/01369\)](#)

Referenser

5 Rights foundation (2023) [About 5 Rights Foundation](#)
Hämtat 2023-03-05

5 Rights foundation (2023) [In our own words - Children´s rights in the digital world](#)
Hämtat 2023-03-05

Barnombudsmannen 2023 [Allmänna kommentarer](#)
[Hämtat 2023-03-05](#)

Barnombudsmannen (2023) [Allmän kommentar 25 svenska](#)
Hämtat 2023-03-05

Regeringen (2023) [Pressmeddelande från Kulturdepartementet](#)
Hämtat 2023-03-05

Regeringen (2023) [Remiss av Ds 2022:17 Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv](#)
Hämtat 2023-03-05

Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens medieråd Ku 2020/02624 (delvis)

Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens medieråd Ku 2021/02377 (delvis)

Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Statens medieråd

Statens medieråd (2016) Vad är skadlig mediepåverkan?

Statens medieråd (2021) Barn, film och åldersgränser

Statens medieråd (2022) Ett kunskapslyft för barnets rättigheter

Statens medieråd (2022) Unga, medier och psykisk ohälsa

Statens medieråd (2023) [Med våra egna ord - barns rättigheter i den digitala världen](#)